

Dzimtsarakstu nodaļa – līdzī laikiem

Šī gada 18.februāris ir īpašs visām Latvijas dzimtsarakstu nodaļām. Šajā datumā pirms 95 gadiem Latvijas Republikas Satversmes sapulce izdeva likumu “Par civilstāvokļa aktu reģistriem”, kas laulību funkciju nodeva arī laicīgajai varai – pašvaldībām. Šī gada 18.februāris ir īpašs visām Latvijas dzimtsarakstu nodaļām. Šajā datumā pirms 95 gadiem Latvijas Republikas Satversmes sapulce izdeva likumu “Par civilstāvokļa aktu reģistriem”, kas laulību funkciju nodeva arī laicīgajai varai – pašvaldībām.

Kā stāsta Cēsu novada Dzimtsarakstu nodaļas vadītāja Iveta Gabrāne, Cēsīs nodaļa tika izveidota jau tā paša gada jūlijā – karstākajā kāzu laikā. Pēdējos teju 30 gadus Dzimtsarakstu nodaļa Cēsīs atrodas Bērzaines ielā, taču pirms tam tā mājokusi tagadējā Cēsu Centrālās bibliotēkas ēkā, ko vēl arvien atminoties pāri, kuri ierodas svinēt zelta kāzu jubilejas.

“Dzimtsarakstu nodaļas Latvijā un Cēsīs ir unikālas. Ir mainījušies laiki, varas, valodas, bet nodaļas savu darbu nav pārtraukušas. Tā ir teju vienīgā nepārtrauktā valsts funkcija, kas tikusi saglabāta pat visekstremākajos apstākļos,” ne bez lepnuma stāsta Gabrāne. No šīs bagātās vēstures nāk līdzī arī bagāts mantojums – gan vēsturiskā Cēsu apriņķa, gan Cēsu rajona, gan Cēsu pilsētas dzimtsarakstu arhīvi.

Gabrāne Dzimtsarakstu nodaļā strādā kopš 2006.gada, bet vada to kopš 2010.gada. Taču jau vidusskolas laikā, darbojoties Cēsu tautas teātrī, sestdienās ir lasījusi dzeju laulību ceremonijās, līdz ar to atgriešanās šeit esot zināmā mērā likumsakarīga. Neatsverams palīgs darbā esot vadītājas vietniece Edīte Vecā, kura dzimtsarakstu sistēmā strādā jau 18 gadus. Gabrāne arī atzīst, ka iepriekšējās vadītājas, kuras vēl

arvien atceras kā Cēsu sabiedrības autoritātes, esot uzlikušas augstu latīņu. Bet amatā aizvadītie jau gandrīz seši gadi arī ļauj izdarīt secinājumus.

“Jo nestabilāka kļūst pasaule, jo vairāk cilvēki kļūst patiesāki un novērtē vienkāršas, ģimeniskas vērtības,” skaidro Dzimtsarakstu nodaļas vadītāja, piebilstot, ka “no lielākām ārišķībām iepriekš laulību forma pēdējos gados kļuvusi sirsnīgāka un patiesāka”.

Pēc Gabrānes teiktā, dzimtsarakstu nodaļas nestāv uz vietas, un ceremonijas jau sen vairs neesot tādas, kā pirms gadiem desmit, 20. “Visiem ir priekšstats, ka ceremonijas palikušas nemainīgas, bet viss mainās. Varam mierīgi iztikt arī bez svinīgām ceremoniālām darbībām, dzejas lasīšanas un mūzikas, un daudzi jaunie pāri to arī izvēlas,” skaidro Gabrāne.

Patlaban jau teju 40% jaunlaulāto izvēlas laulību ceremonijas lietišķākā gaisotnē bez liela patosa – tikai liecinieku, tuvāko draugu vai ģimenes locekļu klātbūtnē. Tāpat pēdējos gados arvien populārākas kļūstot arī izbraukuma ceremonijas, ko izvēlas aptuveni desmitā daļa jaunlaulāto, un viennozīmīgi iecienītākā vieta, kur Cēsu novadā jaunie pāri vēlas teikt jāvārdu viens otram, esot Cēsu Jaunā pils un pils dārzs.

“Tā kā mēs ikdienā sastopamies ar cilvēkiem ļoti svarīgos un personīgos dzīves brīžos – reģistrējot laulības, reģistrējot mazuļus un izsniedzot vecākiem bērna pirmo dokumentu, bērna dzimšanas apliecību, reģistrējot miršanas gadījumus, tad cenšamies ar lielu cieņu izturēties pret cilvēku personīgās dzīves notikumiem,” par darba specifiku klāsta Dzimtsarakstu nodaļas vadītāja.

Pašvaldība Cēsīs esot parūpējusies par skaistām un piemērotām telpām laulības noslēgšanai. “Apliecinājumu tam mēs saņemam no daudzajiem pāriem, kas pie mums viesojas no visas Latvijas un arī ārvalstīm,” ar prieku stāsta Gabrāne. Un arī noslēgto laulību skaits Cēsīs ar katru gadu palielinoties. Tā, piemēram, pērn noslēgtas 195 laulības – zīmīgi, ņemot vērā, ka šogad nodaļa svinēs 95 gadu jubileju.

Informāciju sagatavoja:
Cēsu novada pašvaldības
Komunikācijas nodaļas vadītājs
Kārlis Pots

Foto:
Cēsu novada pašvaldības
Komunikācijas speciālists
Aleksandrs Abramovs